

Cele knjige ni videl tiskane, zakaj Bog je hotel, da je prej zatisnil svoje oko, in da naj delo, katero je on započel, vendar končajo drugi. Koncem lanskega leta smo dobili „Lurške čudeže“ dotiskane v roke. Lep nagroben spomenik!

Marešič pa je bil tudi marljiv jezikoslovec. Kdor bi pregledal njegove slovarje — stare in nove, kako je malone vsaka beseda opremljena z opazkami, bi moral dejati: Marešič je bil železno priden in marljiv. In tak je tudi bil. Dopisoval je z vsemi znamenitejšimi jezikoslovci. Izvrstno je znal francosko, laško mu ni bilo tuje, Shakespeareja je bral v izvorniku, slovanske jezike pa je znal vse, tudi staro-slovenščino. Bil je marljiv nabiratelj narodnega blaga. Nekaj zbirk je priobčil v „Dom in Svetu“, v rokopisu pa je imel cele knjige narodnih izrazov,

Fr. Marešič.

katero si je skrbno zapisoval, občujoč s preprostim ljudstvom. Če je šel v kako hišo, je imel navadno pri sebi svinčnik in papir, in če je v pogovoru zasledil kako zanimivo besedo, jo je hitro zabeležil. Valjavčevo delo „Prinos k naglasu“ je preštudiral kakor malokdo. Škrabčevih „platnic“ je vedno komaj čakal. — V knjigi je Marešič živel, zato je bila tudi njegova knjižnica, da si jo moral občudovati. Bil je Marešič mož, kakršni so bili v dóbi, ko se je jela živahno probujati slovenska narodnost.

Resne razmere, resno delo in povrh še bolezen so ga skovale v jeklen značaj. Njegova beseda je bila modra, previdna, premišljena. Govoril ni mnogo, a kar je govoril, je bilo jedro. Ako si ž njim občeval, ti je imponiral, spoštoval si ga, in iz tega spoštovanja se ti je morala roditi do njega ljubezen.

V tem možatem značaju je počivalo milo srce. Rad je pomagal ubogemu, če pa je bil pomoči potreben dijak, je bila njegova roka gotovo široko odprta. Ves je gorel za nove katoliške zavode v Šent Vidu, kjer je nekoč kapelanoval. Pozabil jih ni ob svoji smrti.

Slave Marešič na svetu nikdar ni iskal, zato pa zasluži, da mu jo damo mi, ki živimo njegovo delo!

Anton Skubic.

Dr. Stjepan Ilijašević.

„Čas se je odmaknil, in tudi meni bo kmalu udarila ura, da ležem v grob. Toda ne bode mi težko, ker vidim, da bode v vas, ki ste zbrani okoli mene, živel oni duh, plamtela ona ideja, za katero sem dihal in živel celo svoje življenje.“

Tako je Nestor naših slavnih Ilircev, varaždinski prošt dr. Stjepan Ilijašević govoril združenim hrvaškim narodnim zastopnikom pred desetimi leti. Dne 2. januarja letos je res legel v grob kot devetinosemdesetleten starček.

Rojen je bil na novega leta dan 1814 v Oriovcu. Bogoslovne nauke je dovršil v Budim-Pešti, kjer se je seznanil s Strossmayerjem, Topolovićem in drugimi hrvaškimi domoljubi, ter l. 1836. dosegel bogoslovni doktorat in bil posvečen v mašnika. Pod zagrebškim škofom Alagovićem je bil ceremoniar in podbilježnik, pod Haulikom pa bilježnik skozi devet let. L. 1843. je bil imenovan za veroučitelja in pridigarja na kr. akademiji v Zagrebu, potem pa za profesorja bogoslovja v semenišču. Ban Jelačić ga je že l. 1849. imenoval za svetnika v cerkvenih zadevah pri tedanjem banskem svetu, a kmalu je šel na Jelačićevo priporočilo kot hrvaški zaupnik v učno ministristvo na Dunaj. Tu so ga leta 1851. imenovali za c. kr. šolskega svetnika in nadzornika realnih in ljudskih šol v Zagrebu. Takrat je vlada z vso silo germanizirala na Hrvaškem, in Ilijašević je imel jako težke boje z njo. Ker se ni mogel sprijazniti s pomemčujočimi vladnimi nakanami, se je zahvalil za uradne časti ter bil imenovan za kanonika čazmanskega kaptola v Varaždinu.

Velike zasluge ima dr. Ilijašević za hrvaško šolstvo. S modro svojo besedo in s premišljenim delovanjem je položil temelj hrvaški narodni prosveti; te zasluge ostanejo v hrvaškem narodu nepozabljive. Po njegovem trudu sta bili osnovani realki v Zagrebu in Varaždinu.

Za ljudske šole je napisal sledeče knjige: „Obuka malenih, ili katehetika za porabu učiteljem i svećenikom“ (Zagreb, 1850). „Pismovnik“ (Trst, 1851 in Dunaj, 1857), „Obrana obuke malenih“ (Zagreb, 1850) i „Čitanka za 2. razred viših pučkih učiona“ (Dunaj, 1855), ki se je posebno odlikovala s svojim lepim in pravilnim jezikom in z dovršeno obliko.

Dr. Ilijašević je bil od svojih mladih let velik prijatelj pesništva, posebno vzvišene in didaktične smeri. Njegove prve pesmi so bile prigradne v latinskem jeziku, kakor je bilo tedaj v navadi časa. Prvo pesem je zložil l. 1829. v slovo svojim sodrugom z gimnazije požeške, a l. 1835. je kot bogoslovec v peštanskem semenišču priobčil latinsko žalostinko v spomin smrti cesarja Franca I.

Ko je začel Ljudevit Gaj buditi hrvaški narod, se mu je precej izpočetka pridružil tudi Ilijašević z vso gorečnostjo mladega rodoljuba. Začel je zlagati pesmi v hrvaškem jeziku ter jih dal tiskati v raznih časopisih. Kasneje so prišle na svetlo v štirih zvezkih: „Izabrane pjesme“ (Zagreb, 1876), „Nove pjesme“ (Zagreb, 1876), „Šala i satira“ (Zagreb, 1892) in „Zimzelen“ (Zagreb, 1901).

V prvi zbirki je posnemal Ilijašević klasične rimske pesnike, katere je natančno poznaval. Te pesmi so zložene v raznih verzih; hotel je z njimi dokazati, da se z ozirom na naglas v hrvaškem jeziku more rabiti klasična mera, ki posebno odgovarja ilirskemu navdušenju.

Ilijašević je bil kot pesnik in pisatelj v zvezi z vsemi odličnejšimi hrvaškimi pesniki in književniki; posebni prijatelji so mu bili Pavel Stos, Vjekoslav Babukić, Matija Topolović, Anton Mažuranić, Vladislav Vežić, in pred vsemi Peter Preradović, s katerim si je mnogo dopisoval. Preradović, Vežić in Ilijašević so se večkrat sešli v Varaždinu, kjer so izkresali marsikatero koristno in narodno osnovo.

Ko so vrnili ustavo tudi Hrvatom, so ga poklicali med prvake hrvaškega naroda leta 1860. za bansko konferencijo. Tu je živo deloval na to, da se podelé Hrvatom vse stare pravice na narodni podlagi. L. 1861. je zastopal svoj kaptol v saboru, a kasneje je zopet sodeloval v banskih konferencijah l. 1866. in 1868.

Pokojni dr. Ilijašević je bil poln idealizma ter je čvrsto veroval v zmago hrvaške narodne stvari. Ta idealizem ga je spremljeval od zgodnje mladosti in mu bil trajni sodrug pri njegovem delovanju do roba hladnega groba. Ní bilo v celi Hrvaški narodnega in prosvetnega podjetja, kateremu ne bi bil on pomagal bodisi duševno ali pa gmotno. Hrvatje so mu priredili krasen pogreb. Na grobu sta doktor Avgust Harambašić v imenu „Matice Hrvatske“ in Milan Grlović v imenu „Društva hrvatskih književnika“ proslavljala njegove zasluge.

„Jugoslavenska akademija“ je izbrala za prvega tajnika dr. Fr. Vrbanića, za arhivarja Tadija Smičiklasa, za knjižničarja dr. Avgusta Musića. Predsednik je T. Smičiklas, drugi tajnik dr. Fr. pl. Marković. Za častnega člana je izbrala pesnika fra Grga Martića, za dopisnika pa prof. dr. Luka Jelića.

„Slavjanski Glas“ se imenuje nov bolgarski časopis, ki izhaja vsakega četrta leta ter objavlja razprave o medsebojnem razmerju raznih slovanskih narodov. Urejuje ga S. S. Bobčev, znani bolgarski publicist, kateri izdaja že jako razširjeno „Bolgarsko Sbirko“. Med sodrugom sta tudi znani pesnik Ivan Vazov in lingvist prof. Conev.

„Manes“, društvo čeških umetnikov, katero je s svojo razstavo v dunajskem „Hagenbundu“ doseglo veliko umetniško zmago, so pozvali Poljaki, da razstavi svoja dela tudi v Krakovu in v Varšavi.

Češko gledišče v Brnu. Med tem, ko je „Narodni divadlo“ v Pragi slavilo svojo štiridesetletnico, se je začelo med moravskimi Čehi živahno gibanje za ustanovitev češkega gledišča v Brnu. Denarne zbirke so takoj izpočetka dosegle že precejšnje vsote.

Praga se zdaj hitro modernizira. V Starem mestu je zopet izginila hiša Grönnova poleg „radnice“ in stare utrdbe padajo druga za drugo. Pri tem pa skrbe Čehi, da se zgovovinski značaj praškega mesta ohrani vsaj v popisih in slikah. Fr. Ad. Šubert je v „Máju“ popisal „Valdštýnské náměstí“, dr. Luboš Jeřábek je objavil v „Lumíru“ „Pražské pohledy“ in bo izdal knjižico o starem mestu.

Ostanke J. Kollárja, pesnika „Slavy dcere“ bodo prenesli z Dunaja v Prago. Mestna občina praška je sklenila, da bo poravnala vse stroške za prenešenje. Vnučinja Kollárjevi, gdčni. Ljudmila in Frida Schellenbergovi v Weimarju, sta že privolili v to, in kmalu bo ležal Kollár poleg Šafaříka, kamor prenesó tudi Palackega iz Lobkovic.

K. A. Kocor. V Lužici so slavili prošli mesec 80letnico prvega lužiškega skladatelja K. A. Kocora. Največ zaslug si je pridobil z nabiranjem narodnih pesmi.

Nova zgradba češke slikarske akademije. Utemeljitelji češke slikarske umetnosti so bili vzgojeni v temnih prostorih starega „Klementina“. Od tam se je preselila umetniška šola v nepraktično zgradbo na Rejdišti. Zdaj pa je dogotovljena krasna in veličastna palača na Letni v Pragi, polna svetlobe, prirejana z vsemi novodobnimi tehničnimi pripomočki.

Češki pesnik Jaroslav Vrchlický je praznoval dné 17. febr. petdesetletnico svojega rojstva. Čehi so proslavili ta dan z izrednimi literarnimi slovesnostmi. Vrchlický je pesnik ogromne tvorne sile. Njegovi zbrani spisi obsegajo danes že knjižnico 180 zvezkov. On je kot lirik jako refleksiven, krepak epik, umeten dramatik, poleg tega pa izvrsten prelagatelj iz svetovnih literatur: iz italijanščine, francoščine in španščine. Bivanje v Italiji ga je, kakor nekdanj Göttheja, nagnilo k antiki in k renesanci. Tega duha je zanesel v češko slovstvo z njegovimi dobrimi in slabimi stranmi. Čeh — Vrchlický — Zeyer — to je triumvirat, ki vlada v moderni češki književnosti. Vrchlický obdeluje mnogokrat verske in modro-